

Abonamentul:

pe 1 an 6 cor.
pe 1/2 an 3—
pe 1/4 an 1-50

ROMANIA:

pe 1 an 10 lei
pe 1/2 an 5—

ȚARA NOASTRĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Redacția
și
administrația
SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

Pe banca acuzaților.

De câteva zile, presa ungurească, care strigă în gura mare cu spumă la gură contra României pentru născocita insultare a steagului unguresc, care apucată de furiile unei nevrozei grozave stropiă cu tină persoana moștenitorului de tron, stă smerită astăzi pe banca acuzaților înaintea forului european de judecată.

Ziariștii francezi, constituiți în judecători, au tras-o la bara justiției să-și dea samă de fapte:

Acuza este gravă și glasul procurorului străbate ca un cuțit prin sala cu boltă de stele a tribunalului; fiecare cuvânt rostit cade ucigător, și publicul tresare înfiorat de greutatea păcatului.

Punctul grav de acuză este încercarea de omor. Acuzata, fca Libertății, de naționalitate maghiară, născută în 48, cununată cu Guvernul unguresc, în 67, a suferit ca bărbatul ei în casa proprie să sugrume pe mamă-sa Libertatea de gândire. E culpabilă de matricidiu, pentru că în loc să sară în ajutorul mamei sale față de brutalitățile bărbatului, fuge din casă, se face că nu știe nimic, și ca să abată atenția lumii dela fapta criminală inscenează scandal cu vecina pentru murdărirea rufelor sale .. naționale.

Acuzata, rușinată și tresărind de rușcăările conștiinței, sub fulgerile privirilor, cearcă să răspundă. Glasul ei e răgușit, întrerupt.

Amăsurat apucăturilor vechi, îmbracă haina unei curate imparțialități, și, simulând o exagerată respectare a autonomiei Croației, declină dela sine ori-ce amestec în procesul dela Agram. Cu o perfidie fără pereche, cearcă să prezinte pe ziariștii francezi ca trași pe sfoară în bunăvoința lor, cu aceeași perfidie cu care făceau pe Scotus Viator agentul politice engleze în Balcani.

Iar culmea nerușinării fără pereche, cum numai presa iudeo-maghiară poate fi, este invocarea trecutului presei maghiare, ca dovadă înaintea lumii de respectare a libertății de gândire și de cuvânt.

Presa maghiară, care țipă ca din gura șarpelui, chemând procurorii contra celor mai legitime izbucniri ale mândriei și demnității noastre insultate, pozează ca apărătoarea libertății!!!

Dar procesul e în curs. Se impune datoria tuturor martorilor, să aducă lumină în cauză. În numele Libertății sugrumate apelăm la iubirea de mamă a celorlalte surori vitrege a presei ungurești, să apară înaintea forului de judecată european, cu dovezile faptelor. Presa română are cuvântul. Trebuie demascată înaintea lumii perfidia surorii

mai mari. Toate insultele aduse mamei, firea ei certărească, dragostea ei de scandal, nedreptățile față de celelalte surori, — perfidia, răutatea, minciuna, toate să iese la iveală. Cea mai coruptă dintre fiicele libertății trebuie ținută de veci la stâlpul infamiei. Să se știe odată și pentru totdeauna, cine e iubitoare de adevăr, unde se slujește dreptății. Ziua judecății se apropie.

Lumea cu bunăvoință ne ascultă. Să grăim dar.

Scotus Viator despre Ungaria.

Opera cea mai nouă alui Scotus Viator¹⁾ ajuns soarta operelor cari îndrăznesc să le spună clicelor stăpânitoare dela noi lucruri neplăcute despre afacerile politice din Ungaria: au calomniat opera, au falsificat-o sau a ignorat-o. Publicul maghiar mai cult cam atâta știe despre opera aceasta: „Un scriblăr oarecare, de origine jidan, plătit de cercurile din Viena, sau un gazetar sâmbriaș al politicei panslaviste sau — în cazul cel mai bun — un gazetar englez naiv, indus în eroare de către slovaci, a publicat despre Ungaria o carte care constituie o flagrantă calomniare a istoriei națiunii maghiare a drepturilor și intențiilor ei... Un pamflet murdar, de prost gust, lipsit de temelii științifice, la care nu e demn să răspunzi... Ba s'a dovedit chiar că e plagiat. E compilată, cu foarfecile, din câteva fițuice slovăcești obscure. Oricine ar fi scris cartea, ori de unde și-ar fi luat informațiile: cuprinsul ei întreg e un atac neînfrânat, fanatic și stupid împotriva națiunii noastre...”

Declarații de felul acesta sau declarații asemuitoare s'au putut citi în aceea parte a presei care n'a ales, împotriva străinului genant, tactica să-l omoare — ignorându-l Pe coarda aceasta au cântat conții puternici și micii cioplitori sâmbriași de opinii publice din provincie....

Revista noastră și cititorii ei cunosc acest cor, căci l-au găsit față în față de câteori s'a ridicat aici, acasă, un glas mai îndrăzneț, care făcea critică aspră la adresa stărilor noastre politice și sociale.

Avem, dară, o datorie îndoită să ne ocupăm cu această carte proscrisă; întâi, fiindcă tratează despre cea mai fundamentală chestiune a vieții noastre de stat, despre chestiunea naționalităților, cu un aparat științific atât de bogat cum rar găsim chiar și în lucrări maghiare despre această chestie; al doilea, fiindcă e vorba de opera unui străin, care a fost atacat în cinstea lui de

scriitor și, chiar fiindcă e străin, se poate apăra numai anevoie.

Autorul lucrării e publicistul englez R. W. Seton-Watson, care cei patru ani din urmă i-a dedicat cu desăvârșire studiului chestiunii naționalităților, a călătorit prin țara noastră și, în interesul studiului său, a învățat și limba maghiară — cum ne putem convinge din citatele lui întotdeauna corecte și precize. A studiat aproape 300 de broșuri și volume, fără să mai pomenim de literatură periodică. Bibliografia bogată dela sfârșitul volumului său nu e o simplă podoabă: cuprinsul cărții ne dovedește că autorul e un scrutaător conștiincios și de-o judecată critică justă, pe care nu-l pot seduce nici exagerațiile maghiarilor, nici exagerațiile naționalităților. Chiar și exteriorul lucrării își impune: 540 de pagini cu numeroase ilustrațiuni, (referitoare la viața socială și culturală a poporului slovac), tablouri statistice și hărți.

E de-ajuns să citești paginile introducerii ca să rămâi incremenit de insultele aduse împotriva autorului: atât de serios, cult, hotărât și de bună credință e glasul ce ne vorbește din aceste foi. Om sâmbriaș nu poate să scrie așa!

Impresiunea aceasta ne-o întărește fiecare următoare pagină și controlul critic al întregului cuprins îl ridică pe treapta adevărului obiectiv...

*

Cu aceste cuvinte își introduce sociologul maghiar Dr. Iászi Oszkár critica elogioasă ce-o publică, în revista „Huszadik Század“, despre cea mai nouă lucrare a simpaticului publicist englez, prieten al nostru, al tuturor celor asupriți.

Reproducem telegrama adresată sindicatului ziariștilor ungari din partea ziariștilor francezi:

D-lui Președinte al Clubului

Othlon al ziariștilor

Budapesta.

„Subsemnații ziariști francezi se adresează către colegii lor maghiari și li roagă să intervină în numele presei întregi în favorul acuzaților în procesul de la Zagreb, în care oameni cu totul nevinovați sunt puși sub acuză numai pentru intențiile și pentru convingerile lor și în care proces acuzele se întemeiază numai pe faptele editării sau răspândirii unor ziare, broșuri, calendare, față de cari autoritățile n'au dispus nici să fie confiscate. Ziariștii francezi roagă pe ziariștii maghiari să aibă grije ca drepturile cugetării și ale presei să nu fie lovite printr'un atentat atât de ireparabil.

De Haleche dela „Journal des Debats“, Hebrard dela „Temps“, Calmette dela „Figaro“, Simond dela „Echo de Paris“, Beranger dela „Action“ și „Siecle“, Drumont dela „Libre Parole“, Perivier și Ollendorff dela „Gil Blas“, Lauzanne dela „Matin“, Massard dela „Patrie“, Dupuy dela „Petit Parisien“, Jaures dela „Humanite“, Prevet dela „Petit Journal“, De Jean

¹⁾ Racial Problems in Hungary.

dela „Petite Republique“, Bailby dela „Intransigent“, Franklin dela „Questions diplomatiques et Coloniales“, Begony dela „Lanterne“, Le Page dela „Journal“, Huard dela „Aurore“, Baume dela „Autorité“, Jeliy dela „Radical“, Delly dela „Soleil“, Mazerolt dela „Gaulois“, Chichet dela „Paris Journal“, Allard dela „Republique Francaise“, Milauld dela „Rappel“, Sab'in dela „Courrier Europeen“, „Gauvin, Gaulis, Mivel, Jean Herbette, Berard Guillard.“

Catehizarea în școalele normale de stat. Tot mai mult se dă pe față fariseismul contelui Apponyi.

A dat congruă preoțimii române ca astfel îndatorându-o să poată pași mai departe cu planurile lui.

Faptul din urmă e revoltător.

Cu o obrăznicie nemai pomenită, ministrul adresează câte o ordonanță aspră episcopilor grecat. din Gherla și Oradea Mare, să dispună ca, sub pedeapsa pierderii congruei, cateheții dela școalele primare de stat să propună religia în limba maghiară, vătămând astfel în modul cel mai volnic autonomia bisericii.

Nădăjduim că forurile dela Blaj vor pași cu toată energia împotriva acestor ordinațiuni asiatiche.

Memoriul medicilor români. Incepe dar să se facă lumină, începe să vadă și străinătatea că lumea de aur a naționalităților din Ungaria cu ajutorul banilor trimbitată atâta vreme în urechile lumii, e minciună.

Când se lăți vestea că medicii români nu vor lua parte la congresul din Budapesta presa maghiară începuse să-i ia în răs; când vestea fu întărită, cercă să le dovedească, că „știința n'are patrie“, că medicii români, neluând parte, sunt lipsiți de seriozitatea oamenilor de știință, că în cazul acesta bine fac ș. a. m; d., o grămadă de îngăimări pe cât de multe, pe atât de stupide. Nu și-a tras sama că între oamenii aceștia „neserioși“ sunt celebriți recunoscute de lumea întreagă.

Memoriul medicilor a căzut ca un trăznet lovind tocmai în locul cu buba. De aceea acum țipete și gălăgie pentru redactarea unui răspuns, care să dovedească lumii neadevărul celor cuprinse în el, să arate că n'tradevăr „extra Hungariam non est vita“, că aici libertatea cuvân-

tului, libertatea cugetării, putința liberei dezvoltări etnice și culturale n'au fost nici odată stănjinite.

Inercarea e cel mult ridicolă, dacă nu stupidă, căci faptele relevate în memoriul ori-cât ar suci-o și-ar răsuci-o, nu pot fi tăgăduite.

Și iată dl Hugo Preiss, profesor la universitatea din Budapesta, publică în „Pester Loyd“ o scrisoare către comitetul medicilor din România invinuindu-i cu șovinism, și adăugând ca să vie la Budapesta să se convingă de starea faptică a naționalităților.

Curioasă judecată! Să vie la jidanii din Budapesta, ca să te convingi de starea naționalităților. Curat unguerește!

Ba societatea „Országos magyar Szövetség“ își ia asupra-și rolul de a redacta răspunsul la memoriul medicilor români. Vom vedea ce bază-conie va fi și asta.

Răspunsul acesta va fi trimis tuturor membrilor congresului.

N'o să prea aibă însă cui îl trimite, căci îndată ce primiră memoriul, medicii italieni au și declarat că se solidarizează cu Românii, de asemenea și Cehii. Și sunt nădejdi să facă și alții tot astfel, încât după toată probabilitatea, congresul are să se sfârșiască cu o neizbândă totală, ca o urmare nefastă a patriotismului ar-pado-judaic.

Cine ce caută, găsește.

Supărarea domnului Iorga. Pentru cele câteva șire dintr'un număr trecut al revistei noastre, în cari respingeam insultele ce ni s'au aruncat, dl Iorga s'a supărat și ne lovește din nou. Ciudată această sensibilitate de mimoză. Dl Iorga insultă, batjocorește și când insultatul îi răspunde în tonul firesc al demnității jignite, dl Iorga are aerul că se miră și nu înțelege cum i se pot spune cuvinte aspre. Și — să fim iertați — dar dl Iorga mai are un obicei ciudat: înțelege greșit ce i se răspunde. Iată de pildă cele câteva rânduri în cari respingeam insultele din prilejul vizitei moștenitorului de tron în țară. Noi spuneam textual: „...nu ne lăsăm târâși pe terenul injuriilor în discuțiile publicistice, fiindcă între altele avem în program și curățirea presei noastre de uritele buruieni balcanice...“ Cu un cuvânt îi spuneam domnului Iorga că injurăta nu ne vine la socoteală, fiind o buruienă balcanică de care vrem să scăpăm. Și acum ascultați ce zice dl Iorga

„Pentru foaia poetului Goga... autorul acestor rânduri (dl Iorga) e o „buruienă balcanică“... Infamia e în cuvântul balcanic. Deci noi,ăștia din România, suntem balcanici“. Vedeti cum interpretează iritabilul nostru apostol cuvintele oamenilor jigniți, vedeti cum o aduce de frumusețea ca să ne arete drept insultătorii țării românești și ca să poată adăuga următoarele cuvinte ridicole: „N'ar fi de mirare ca din această socoteală josnică să iasă un drum spre Budapesta, care e europeană“. Ce să facem, ce să spunem în fața acestor interpretări false și nouă insulte? Să-i explicăm domnului Iorga pe larg ce înțelegem noi sub buruienă balcanică? Să-i numărăm pe degete, începând cu insultele din bun senin ce ne aruncă zi de zi în cuvânt și în scris dl Iorga, continuând cu bătaia ca argument în discuțiile din aula universității, și terminând cu trivialitățile cutărui donchișot Zamfirescu, să-i numărăm o serie de buruieni balcanice?... N'ar avea nici un rost această inutilă cheltuială de argumente, fiindcă dl Iorga nu face parte din oamenii cari se pot convinge prin adevărul neted. Dl Iorga vrea tămăieri și căciuliri, dl Iorga vrea slugulițe cari pot suportă capriciile unui apostol veșnic răsvrătit. Și noi nu-i putem da dlui Iorga ce ne cere. Nu putem, fiindcă avem șira spinării, avem pe lângă cinstea ce-o dăm altora și respectul cuvenit față de noi înșine. Și apoi am trecut de mult peste vremea când mai aveam nevoie de idoli. Azi ne uităm cu toată liniștea la capiştile sfărmate...

Darea de seamă a dep. Dr. Teodor Mihali. Duminecă, 1 August n., deputatul român dl. dr. T. Mihali, președintele clubului deputaților naționaliști, își va ține darea de seamă înaintea alegătorilor cercului său în comuna frunțașă Ileanda-Mare.

La această adunare vor lua parte toți deputații români. A doua zi vor plecă iarăș cu toți la adunarea poporală din Șomcuta-Mare.

În cursul verii, deputații români vor mai aranja un număr mare de adunări populare, pentru a lămurii alegătorii asupra situației politice dela noi.

FOILETON.

La gâtul unui porumbel...

„...Să m'aștepți în noaptea asta
În alcovul dinspre mare,
În alcovul tău albastru
cu perdelele suptiri,
Unde scumpele miresme
nu se 'nalță'n fumegare,
Unde n'a pătruns parfumul
sutelor de trandafiri...“

În alcovul tău cel roșu
cu perdele roșii, grele,
Zi și noapte arde smirna
și parfumele, de nard
Zi și noapte șade 'ntinsă
Umbra grelelor perdele
Și cu noi atâtea candelă
tremurând se sting și ard...“

Să te 'mbraci în noaptea asta!..
trupul tot ți-l investimântă
În mantia ta cea albă
și cu vâluri albăstriei,
Să te vad înaltă, pală,
mândră, nobilă și sfântă
Și să uit alcovul roșu...
diminețile târzii...!“

În alcovul tău cel roșu,
cu fereastra spre grădină,
A pătruns prea mult parfumul
sutelor de trandafiri,

În alcovul tău cel roșu
nu e limpedea lumină,
Din alcovul tău albastru
cu perdelele suptiri...“

Voiu veni cântând povestea
unei palide fecioare,
Ge-a murit cu ochi 'n zarea
unui dor neîmplinit,
Flori de myrt îți voi aduce,
rămurele albe 'n floare
Din pădurea 'n care-odată
o fecioară a murit...“

Vom privi în largul zării
cum aleargă marea toată
Și cum scapără departe
stelele 'n căderea lor,
Vom simți cum în lumină
ni se-aruncă și înoată
Obositul nostru suflet,
istovitul călător...“

Să m'aștepți tăcută, tristă,
În alcovul dinspre mare,
Nici o faptă de iubire
să nu treacă al buzei prag,
Să-ți ajungă 'n noaptea asta
nesfârșita sărutare
Ce-ți aduce 'n gura-i roză
porumbelul nostru drag...“

Victor Eftimiu.

Oscar Wilde.

Balada temniței din Reading.

(Sfârșit).

Se furișau și treceau, se furișau repede, ca trecătorii în ceață: imitau luna într'un danț de figuri și contorsiuni delicate, iar cu pași ceremonioși și cu grații odioase fantomele ajungeau la întâlnirea lor.

Cu schimonosiri și caraghiozități, îi văzurăm trecând, umbre gingașe, mână'n mână; în cercuri — cercuri, gloata fantomală dansă o sarabandă: iar blestemații caragioși făceau arabescuri ca vântul pe nisip!

Cu învârtituri de păpușe dansau ușor în vârful degetelor: dar cu fluierile fricei umpleau urechea, conducând spăimântătoarea lor mascaradă. Cântau sgomotos, cântau prelung, căci cântau ca să trezească morții.

„Oho! strigau dâșii, lumea este vastă, dar membrele împiedecate se poticnesc, și odată, de douăori, a aruncă zarul este un foc distins și cum se cade, dar nu câștigă acela ce joacă cu Păcatul în tînuita Casă a Rușinei“.

Nu erau de loc forme aeriene, aceste ființe caragioase ce săreau cu o asemenea veselie: pentru

REVISTA POLITICĂ.

Nu este grație...! Preotul slovac Andrei Hlinca, condamnat pentru „agitatie“ la 2¹/₂ ani închisoare de stat, dorind să profite de favorul ce-i acordă legea de a-și putea recăștiga libertatea după împlinirea a două părți din pedeapsă, — a adresat ministrului de justiție o petiție în senzul acesta.

Ministrul, însă, a refuzat rugămintea martirului slovac, dupăcum refuzase, la vremea sa, și rugămintea colegului nostru George Stoica, care la 9 August va ieși din închisoare dela Seghedin, după ce a stat acolo 18 luni...

Pentru „agitatori“ nu este grație, nici chiar nu li-se acordă favorurile legale ce se acordă și furilor și ucigașilor...

Și Francezii aprobă pe medicii români. Hotărârea medicilor români de-a nu lua parte la congresul internațional de medicină din Budapesta a produs cea mai bună impresie în toate cercurile culte din lume. Numai câțiva șoviniști neo-maghiari încearcă să reducă importanța acestei hotărâri vrednice de un corp matur și savant cum e corpul medicilor din România.

Am arătat până acum ecoul ce l'a găsit această hotărâre la medicii boemi. La rândul lor, medicii francezi aprobă și ei hotărârea medicilor români. În „Revue générale des sciences“, ce apare la Paris, Louis Olivier face următorul comentariu la hotărârea medicilor români:

„Comitetul format pentru participarea românilor la congresul internațional de medicină care trebuie să se ție la Budapesta, în luna lui August, a adoptat, cu unanimitatea membrilor, o hotărâre al cărui răsunet va fi considerabil. A hotărât ca nici un medic român să nu ia parte la acest congres.

De sigur că comitetul a avut motive destul de grave ca să ia cu unanimitate o astfel de hotărâre. Aceste motive trebuie căutate în politica de apăsare a guvernului austro-ungar, — politică care n'ar putea să fie destul de energic veștejită de toți acei pentru cari ideile de dreptate și de libertate nu sunt cuvinte goale.

Nu vorbim numai de șirul neîntrerupt de persecuții ale căror jertfe cad diferitele popoare cari alcătuiesc Ungaria, nici de procedurile de stărpire sistematică a elementului românesc în Bucovina.

acea a căror vieți erau reținute înălțate și ale căror picioare nu se puteau mișca în libertate, — ah! Rânile lui Christ! dânsele erau viețuitoare și grozave la vedere.

În cercuri, în cercuri, valsau într'un vârtej; unele se învârtiau pereche marghiolite; cu pași atecetați de semivirtuți, altele atingeau scările: și cu sarcasuri subtile și ochiade mângâitoare, fiecare dintre dânsele ne asistă în rugăciunile noastre.

Vântul de dimineață începu să geamă, dar noaptea nu dispărea; pe gherghefu-i uriaș țesutura negurilor alunecă până ce fiecare fir eră țesut: și pe când ne rugam, frica Dreptății Soarelui ne apucă.

Vântul gemător veni să rățăcească în jurul zidurilor închisoarei, până ce, ca o roată de oțel care se învârtește, simțirăm clipele pătrunzându-ne: O! vânt gemător! ce am făptuit ca să avem un asemenea paznic?

În sfârșit am văzut umbra zăbrelelor, ca o țesătură de plumb fasonat oglindindu-se pe zidul vărut din fața patului meu de scânduri, și am știut că unde-va, în lunie, zorii îngrozitori ai lui Dumnezeu erau roșii.

La șase, fiecare își mătură celula, dar avântul tremurător al unui zbor puternic umflă închisoarea, căci Domnul Morței cu suflarea-i de gheață intrase într'ansa ca să ucidă.

Un fapt *scandalos* s'a întâmplat zilele acestea: condamnarea și închisoarea femeii unui deputat român, doamna Aurel Vlad, a cărei crimă, de neiertat în ochii judecătorilor (subliniat în textul francez. N. R.) unghi, e c'a sfătuit pe copiii de școală să nu lase la o parte studiul limbei lor strămoșești. D-na Vlad a fost condamnată pentru acest fapt la mai multe luni de închisoare.

S'ar putea crede, după povestirile persecuției germanice din Polonia și din Alsacia-Lorena, că numai Germania avea întâietatea acestor barbarii. Nu-i așa; Austro-Ungaria, „ajutătorul strălucit“, pe care-l prea mărește Kaiserul, este geloasă de laurii germani. Se înțelege că medicii români nu puteau să fie oaspeții autorităților ungurești și să ia parte la serbările și la primirele oficiale de la Budapesta.

Dacă știința, spune Pasteur, n'are patrie, savantul trebuie să aibă una. Dacă popoarele civilizate au protestat împotriva crimelor Sultanului roș în Armenia și împotriva uneltirelor germanismului în Polonia, astăzi e de datoria lor să aprobe sentimentele cari însuflețesc România întreagă și o face să se ridice, într'un obștesc avânt de revoltă, împotriva apăsării ungurești.

Credem a ști că protestarea medicilor și biologiștilor români ridică în acest moment o emoție îndreptătită pe la Cancelarii și că congresul anunțat se va resimți nu numai de abținerea lor, dar și de aceea a unui mare număr al confrăților lor streini.*

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.

Schimbări la reviste. Dl Octavian Goga, unul dintre întemeietorii revistei „Luceafărul“, la care figură și în calitate de coproprietar, s'a retras dela numita revistă cu care nu va avea de aci înainte nici o legătură și la care nu va mai colabora.

O mică lămurire s'ar părea că trebuie să dăm domnului Iorga, care într'o frază incurcată din numărul 76 al „Neamului românesc“, unde poartă nou războiu cu revista „Viața românească“, ne amestecă și pe noi. Iată ce spune: — „Și „Luceafărul“ din Sibiu e „Țara noastră“, și prezintă partea din Ardeal pe care, după ce a terfelit-o „Viața românească“, a izbutit a o anexa cu cele mai nobile mijloace de convingere...“

Dânsul nu trecu în purpură pompoasă și nu călărea pe un roib de o albeață lunară. Trei metri de frânghie și o scândură, iată tot ce-i trebuia spânzurătoare: astfel, cu frânghia mârșeviei Crainicul veni să făptuiască opera-i tănuită.

Eram ca oamenii ce într'o mlaștină de scârboasă întunecime înaintează pipăind; nu îndrăzneau să suspinăm o rugăciune nici să dăm curs liber neliniștei noastre: ceva murise în fiecare din noi și ceia ce murise era Speranța.

Căci sălbateca Dreptate a omului își urmează calea dreaptă fără nici o abatere: dansa lovește pe cel slab, lovește pe cel țare în mersu i neîmblânzit: cu tocu-i de fier strivește pe cel tare, monstruoasa paricidă!

Așteptam ora opt: limbile noastre erau încercate și insetate: căci lovitura ceasului este lovitura Destinului care face pe om blestemat, și Destinul întrebunțează un laț, pentru omul cel mai bun cât și pentru cel mai vătămător.

Nu avem altceva de făcut decât să așteptăm semnul ce trebuia să se arate; deci, ca forme de piatră într'o vale singuratecă, așa ședeam toți, nemîșcați și muți: dar inima fiecărui bătea puternic și grăbit, ca un smintit pe o tobă.

Cu o lovitură neașteptată, horologiul închisoarei sgudui aerul tremurător, și din celula în-

Va să zică: „Luceafărul“ e „Țara noastră“ și invers. Păi, nu stăm tocmai așa, domnule Iorga, și vă rugăm, să nu ne confundați. Și încă ceva: „Țara noastră“ n'a fost nicicând „terfelită“ de „V. R.“ cu care am păstrat dela început cele mai cordiale raporturi. Cât despre „anexare“, — să nu mai umblăm cu vorbe goale... Când se va desvătă distinsul nostru istoric de obiceiul ciudat de a țese itele bănuelilor urite?...

„Horla“, celebra bucată în proză de Guy de Maupassant, începe a se tipări în numărul nostru de astăzi. Traducerea este datorită dlui V. Demetrius, unul din talentații noștri poeți de astăzi.

„Evenimentul“ despre Duilă. Confratele „Evenimentul“ din Iași consacră o serie întreagă de articole expectorațiilor dlui Zamfirescu în poezia poeziei populare. Și venind, vorba și de ilustra originea a ponegritorilor, numitul ziar spune că numai în fabule se mai găsește o astfel de judecată:

— Știi din ce neam mă trag
Și că strămoșii mei
Sunt fi de Dumnezei?
Nemuritorii toți din cer când au fugit
Sub nume de pisici în lume au trăit,
Preoții egipteni în templuri îi slăvesc
Și niște tigri mici cu noi se potrivec...

zice pisica sălbatică, Tigrului, iar aceasta îi răspunde:

Dacă strămoșii tăi
Cu tine semănau,
Fireste erau proști
Căți lor li-se închinău;
Iar dacă au avut
Ceva dumnezeiesc,
Eu te compătimesc
Și pentru starea ta
De milă sunt pătruns,
Căci drept de-ar fi ce spui:
Zău, prea rău ai ajuns.

Fără comentariu!

Mai multe ziare din București au reprodus articolele și poezia noastră, consacrate eminenței plagiator Zamfirescu. Singura gazetă, însă, care din motive de corectitudine colegială era obligată să reproducă lămuririle noastre — „Epoca“ — nu ni-a făcut aceasta cinste. În schimb ea tipărește în timpul din urmă poezii traduse de un anumit Narcis (să nu fie oare tot Duiliu?), cari merită să fie relevate, ca să se vadă gustul literar

treagă se ridică un geamăt de nepunctincioasă disperare, ca strigătul vre-unui lepros în vizunia sa, ce speră auzul mașinelor.

Și dupăcum se vad cele mai grozave lucruri în cristalul unui vis, văzurăm uleita frânghie de cânepă agățată de grinda înegrită și auzirăm rugăciunea pe care lațul călăului o sugrumă într'un strigăt enorm.

IV.

Nu se spune liturghie în ziua în care se spânzură un mort: inima Duhovnicului este prea bolnavă, sau fața-i prea palidă, sau stă scris în ochii săi ceia ce nimeni nu trebuie să vadă.

Astfel ne ținură închiși până după amiază, apoi, clopotul sună și Gardienii cu cheile zornăind deschiseră fiecare celula și coborârăm greoiu scara de fier, fiecare afară din Iadu-i distruct.

Afară în blândul aer al lui Dzeu ne plimbarăm, dar nu ca de obicei, căci fața acestuia era albă de frică, iar fața celui-lalt cenușie și nici odată n'am văzut oameni triști privind cu atâta intensitate ziua.

Nici odată n'am văzut oameni triști privind cu un ochiu atât de intens micul cort albastru ce noi, prizonierii, numeam cer, și fiecare nourăș nepăsător ce trecea în fericită libertate.

Dar se găsea printre noi ce mergeau cu capul plecat, și știam că, dacă fiecare ar fi avut ce se cuvine, toți ar fi meritat să moară: dânsul nu uci-

al acestui confrate. Iată câte-va versuri narcisiane, traduse din autorul francez Harancourt :

După o lungă neînfrănată
Și năvalnică orgie
Dragostea-mi extenuată
Cu încetul ne-a lăsat,
Însă carnea mea pînstrat-a
Călduroasa nostalgie
A visărilor ce fruntea-mi
Pe-al tău braț le-a legănat.

Ca o văduvă în doliu
Pielea-mi urlă și te cheamă...
Pe-acel pat mormânt în care
Fericirea mi-o zăresc,
Mai pe sus ca al meu suflet
Corpu-mi, sclav, îți poartă teama
Și tot plîng gîndind la tine,
Eu, ce nu te mai iubesc...

Ne surprinde să vedem versuri că „pielea-mi urlă și te cheamă“ într'un organ în care dl Mehedinți făcuse propagandă în contra „Suburei“...

A murit poetul cel mai popular și cel mai iubitor de vieață al Germanilor: Detlev v. Liliencron, în vîrstă de 65 de ani. Răposatul n'a fost cunoscut la noi. Nici poeziile lui pline de sănătate, nici nuvelele lui de războiu nu au găsit traducători. De vină va fi fost și greutatea de a traduce aceste opere cu foarte mult colorit local și spirit curat german.

Ghenealogia lui Zamfirescu. Pe larg și cu multă nimerită zeflemea se ocupă și revista „Vieța Românească“ despre ilustra origină a plagiatorului. Autorul acestui articol îl aseamănă pe dl Zamfirescu cu un tip patologic „prezentat de doctorul Babeș la o conferință și care se laudă mereu, că are un milion de vagoane de grâu și o sută de mii de moșii...“

Reducând la ridicol afirmația cu origina bizantină, „Vieța rom.“ continuă:

„Dar cum ziceam, dl Zamfirescu n'are nimic de-a face cu acel Lascaris, care poate să fi fost vre-un vizitiu de circ, ajuns împărat prin favorurile împărătesei. D-sa e Zamfirescu și nici un Zamfirescu sau un Popescu n'a fost pe tronul bizantin. Curios este că tocmai la „fiul negustorului din Focșani“, dl Zamfirescu nu răspunde. Dar noi care cunoaștem mentalitatea noului academian, am pune rămășag că tocmai negustorul din Focșani, care trăiește din munca sa onestă, eră mai de ispravă decât toată istoria bizantină invocată de d-sa.“

„Ce să mai zicem de afirmarea că la 1757 strămoșii autorului din țara noastră nu se coborăseră încă din maimuță?! Țăranul e maimuță după dl Zamfirescu?! Nu putem decât să comparăm stima și dragostea pe care o arată țărânimii române boeri adevărați ca Alecu Russo, Kogălni-

ceanu, Alexandri și adevărați aristocrați intelectuali, ca dl Maiorescu, cu disprețul adânc pe care îl arată un ciocol înfumurat ca dl Zamfirescu, — asemănat cu drept cuvînt de „Țara Noastră“ unei *masline pricopsite*.

„Dl Goga însă este dintr'o veche familie preotească, ceea ce de fapt echivalează cu o aristocrație intelectuală. Și de altfel am putea aminti dlui Zamfirescu, că bunicul lui Goethe a fost croitor la început și mai pe urmă hangiu; bunicul după tată al lui Schiller a fost brutar. Cum s'ar fi rațoit față de dânsii dl Zamfirescu Byzanț cu ghenealoghia dsale bizantină, dacă le-ar fi fost compatriot și contemporan!...“

Articolul continuă în tonul acesta, scoțând la iveală multele slăbiciuni ale omului și scriitorului Zamfirescu.

Un nou plagiator. În timpul când noi punem pe două coloane pe nepotul de văr al bizantinului Lascaris, „Vieța Românească“ faceă aceeași operație cu un domn N. Em. Teohari, colaborator al dlui N. Dragomirescu la „Convorbiri critice“. Dl Teohari adică voind să caracterizeze comicul în comedile lui Caragiale, plagia pe larg cartea „Le Rire“ a franțuzului H. Bergon, ceea ce se dovedește cu vîrf și îndesat. Dl Zamfirescu se poate deci bucura, căci nu e singur. *Socios habet malorum!*

Dl Gârleanu publică în ediția a 2-a, colecția sa de schițe și nuvele *Bătrânii*. Noua ediție, apărută la Socec, este mult mai bogată ca cea dintâi, iar ca înfățișare este una din cele mai frumoase cărți ieșite în timpul din urmă. Prețul 2 lei 50.

„Calea sufletului“ este titlul noului volum de proză al colaboratorului și amicului nostru *Caton Theodorian*. Aceasta nouă culegere de nuvele a apărut la „Minerva“ și face parte din cărțile de seamă ale acestui harnic institut de editură. Prețul 1 leu 50.

Tribut Franței. Reprezentantul Societății oamenilor de litere din Paris, dl Silverhmis, a plecat zilele trecute din București, ducând cu sine suma de 25.000 lei, încasați cu sila dela editorii români pentru traduceri din literatura franceză! Drept răsplătire dl Silverhmis a promis că va face să apară la Paris în fiecare an câte un volum de literatură română în traducere franceză!

Grigore Ventura, vechiu publicist în București, a murit. El a fost autorul Romanței „Doi ochi am iubit“, — romanță care nu va muri niciodată.

Serbările dela Sinaia.

— O voce austriacă. —

Ziarul vienez „Reichspost“, organul oficial al partidului creștin-social din Austria, publică asupra serbărilor ce-au avut loc la Sinaia următorul articol interesant, pe care ținem să-l cunoașcă în întregime și cititorii noștri.

„Serbările dela Sinaia au trecut, Arhiducele Franz Ferdinand s'a întors din România găzduitoare. Nu mai răsună corurile elevilor cari cântau „Gott erhalte“, nici manifestațiile entuziaste ale poporului român pentru moștenitorul habsburgic. În pădurile Peleşului nu mai vibrează salvele de bucurie; dar ecoul acestor mărturisiri de iubire și venerație al poporului român față de moștenitorul monarhiei Habsburgilor răsună în toată Austria și atîtă sentimente de bucurie sinceră.

Se știe în Austria: primirea făcută de Casa regală românească și de către tot poporul românesc Arhiducelui moștenitor și ilustrei sale soții, eră mai mult decât o găzduire, eră o izbucnire a inimii, bucuria de a-și manifesta niște sentimente cari de mult timp căutau o expresiune clară și imediată.

Poporul român a fost totdeauna simpatice monarhiei Habsburgilor și, în Austria, firele țesute de istorie și de prietenie între noi și Români n'au fost niciodată rupte.

La Români se poate vedea ce 'nseamnă a fi credincios și curajos; istoria monarhiei este bogată în mărturisiri de fapte înalte săvârșite de descendenții coloniștilor români, cari fură primele elemente de civilizație în Ungaria de sud în zilele noastre. Și dacă formarea statelor în orientul apropiat a prezentat un punct clar pentru monarhie, atunci e desigur marea dezvoltare atinsă de România sub regele Carol, dezvoltare care a transformat-o într'un centru de muncă intelectuală și economică.

O comunitate reală de interese leagă regatul de monarhie. Din punctul de vedere politic monarhia, cu puternica aliată Germania, constituie punctul de sprijin al regatului dunărean, care e izolat ca naționalitate, aproape inconjurat de popoare streine și expus atacurilor lor. Numai unit cu cele două puteri centrale ale Europei, el poate mai bine să-și asigure viitorul.

Austro-Ungaria și Germania, dimpotrivă, câștigă prin prietenia României pentru tripla

sese decât un ce care trăiește, pe când dânsii ucise-seră un lucru mort.

Căci acela care a doua oară păcătuiește trezește la chin un suflet mort, îl scoate din liniolii-pătat, îl sângerează din nou, și-l face să sângereze picături largi de sânge, și-l face să sângereze în zadar!

*

Ca maimuțe sau clowni, în alaiu monstruos, instalați de săgeți de desemn neregulat, în tăcere ne plimbam în jurul curței pe astfaltul lunecos; în tăcere înconjuram curtea și nimeni nu spunea un cuvînt.

În tăcere înconjuram curtea și în fiecare creier gol, Memoria lucrurilor grozave se infunda ca un vînt îngrozitor; Oroarea se rățoia dinaintea ficăruia, iar Teroarea se cățără pela spate.

*

Gardienii se rățoiau pe ici pe colo, păzind turma lor de bestii; uniforme lor erau nouă și ținuta de Duminecă, dar noi știam la ce treabă fuseseră prin varul viu de pe ghetete lor.

Căci acolo, unde mormântul se deschisese larg, acum nu mai era mormânt de loc: abia un pumn de pământ și nisip aproape de zidul hidos al închisoarei și o grămăjoară de var ars pentru ca omul să aibă un linioliu.

Căci are un linioliu, acest nenorocit, cum puțini oameni pot să ceară: în fund de tot, în josul unei curți de închisoare, gol pentru mai mare ru-

șine, el zace, cu lanțuri la fiecare picior, învăluit într'un cearșeaf de flacări!

Mereu varul arzător mistuește carnea și oasele sale, el roade oasele frînte peste noapte, iar carnea fragedă peste zi, el mănîncă carnea și oasele rînd pe rînd, dar roade inima nefcetat.

*

Timp de trei ani îndelungați nu vor mai semăna și plantă aci: timp de trei ani îndelungați locul blestemat va fi sterp și gol și va privi cerul cu o privire fără de căință.

Ei cred că o inimă de ucigaș ar corupe fiecare sămîntă ce ar sămăna. Aceasta este neadevăr! Binevoitorul pământ al lui Dumnezeu este mai generos de cît știu oamenii și trandafirul roșu ar înflori mai roșu, iar trandafirul alb mai alb.

Din gura lui un roșu, roșu trandafir! Din inima sa unul alb! Căci cine poate spune în ce chip straniu Christos își arată voința de când ciomagul uscat ce purtă pelerinul a înflorit la vederea marelui Papă?

*

Dar nici trandafirul culoare de lapte, nici cel roșu nu pot înflori în aerul unei închisori: cioburi, pietre, silix, iată ce ne dau; căci se știe că florile căte odată au liniștit desperarea omului simplu.

Astfel, nici odată trandafirul roșu — viu, nici cel alb, petală cu petală, nu va cădea pe puținul pământ și nisip lângă zidul hidos al închi-

soarei ca să spuie oamenilor ce trec prin curte că Fiul lui Dumnezeu a murit pentru toți.

*

Totuși, cu toate că hidosul zid al închisoarei îl înconjoară și că un spirit legat în lanțuri nu poate rătăci noaptea și că spiritul ce zace în pământ atît de nelegiuit nu poate decât să plîngă.

El se găsește în pace — mizerabilul — în pace, sau va fi în curînd: aci nimic nu-l poate nebun), iar Teroarea nu se plimbă în ziua mare căci Pământul fără lumină în care se odihnește n'are nici Soare nici Lună.

L-au spânzurat cum se spânzură o vită: nici clopot n'au sunat ca să deie o umbră de pace sufletului său îngrozit, ci în grabă l-au dus și l-au ascuns într'o gaură.

L-au desbrăcat de hainele-i de pânză și l-au dat pradă muștelor: și-au bătut joc de gātu-i roșu și umflat și de ochii săi limpezi și nemișcați și cu rîsete șgomotoase l-au ghemuit în linioliul în care odihnește condamnatul lor.

Duhovnicul nu va ingenunchea lângă acest mormânt dezonorat și nu-l va însemna cu Crucea binecuvîntată ce Christ pentru păcătoși a dat, pentru că omul era unul dintr'acea pentru cari Christ a coborât pe pământ.

Totuși, totul este bine: el n'a trecut de cît de marginele cunoscute ale Vieței: și pentru dânsul lacrimi streine vor umplea urma de multă vreme

alianță o aliată a căreia forță trebuie să fie foarte mult apreciată din pricina situației sale geografice și fiindcă joacă un rol decisiv în oare-cari chestiuni de politică europeană.

E drept că suferințele poporului român din Ungaria au întunecat această prietinie naturală; mari sunt încercările la cari e expusă iubirea credincioasă a Românilor din Ungaria de sud și din Transilvania.

Nu poți să-i citești istoria fără ca roșata rușinei să ți se urce în obraz.

Urmașilor grănicerilor din Năsăud cari apăraseră altă-dată frontiera Imperiului cu aurul și cu sângele lor și câștigară, prin credința lor, cele mai înalte distincțiuni pe câmpul de luptă, li se ridică bursele din fondul creat de ei înșiși pentru întreținerea studenților săraci.

Guvernul maghiar continuă să refuze aceste burse, astfel ca să împiedece formarea unei elite intelectuale în ținuturile românești. S'au pedepsit în Ungaria fete pentru că la șorțul costumului lor național se aflau culorile cari fac parte din tricolorul național.

La o înmormântare s'au trimes jandarmii să împiedece ca coroana trimisă din România să aibă panglica cu culorile regatului vecin. Fiecare mișcare a spiritului românesc, cât de credincios să fie el monarhiei, este brutal reprimată în Ungaria; sârmana columnă de peatră călcăroasă, „Piatra Libertății“, ridicată într'un câmp de porumb la Blaj și lângă care Românii jurară credință Casei Habsburgilor la 1848, n'a scăpat nici ea fanatismului de persecuție al Ungurilor. Ca și cum ar fi vrut să facă o demonstrație împotriva vizitei de la Sinaia, ministrul instrucțiunii publice, contele Apponyi, a lansat zilele acestea un ucuz bănuind eforturile școlărilor români și adăugând încă ceva la lanțul de oprinare despotică.

Cu toate acestea, acest popor a păstrat o iubire atingătoare în adâncul sufletului său. Nedreptățile cu cari a fost hrănit, relele tratamente pe cari le-a îndurat din partea guvernelor șoviniste ale Ungariei n'au putut să-i schimbe încrederea în monarhia Habsburgilor, nici să-l împedice să găsească la picioarele tronului nădejde pentru viitor.

S'ar fi putut crede că această dragoste, care se traduce prin manifestații entuziaste pentru monarhie și pentru Casa domnitoare în timpul zilelor de la Sinaia, și mai cu seamă în omagiile

Românilor alungați din propria lor țară, va atinge pe acei cari au făcut atât de mare rău acestui popor. Dar în toată presa șovinistă maghiară nu se găsește nici un cuvânt de căință; din contră, s'a încercat să se transforme într'o afacere de stat faptul că Arhiducele moștenitor a primit la Castelul Peleş oameni cari chiar în amăreala exilului n'au renunțat la dragostea lor arzătoare pentru Casa Habsburgilor. S'au venerat în Ungaria niște răsvrățiți ca Kossuth și Rákoczy ca niște sfinți naționali, și s'a apelat pentru ei, într'o măsură mai mult decât mare, la generozitatea aceluia care poartă Coroana; dar pentru că reprezentantul Casei imperiale primește cu bună-tate și dragoste oameni cari au părăsit Ungaria, nu ca răsvrățiți și nici ca trădători, oameni cari au rămas până acuma cetățeni credincioși ai monarhiei, se aud incriminări violente.

Displăcerea resimțită de Kossuthiști prin faptul că Arhiducele moștenitor a dat românilor o probă de bună-voință unui adevărat mare senior, a unui Habsburg din cap până în picioare, și încercările odioase prin răspândirea de știri false și tendențioase asupra zilelor de la Sinaia, nu vor fi nici-odată în stare să strice bucuria pe care o pricinuește roada frumoasă a acestei vizite.

Astăzi s'a arătat că simpatiile entuziaste de cari fură înconjurați șefii partidului creștin social acum 3 ani, când au vizitat România, au găsit o sancțiune augustă în sentimentele pe cari le încearcă casa Habsburgilor.

Arhiducele Franz Ferdinand a fost tălmăcitorul indicat al monarhiei și ori-cine poate fi sigur că acest Prinț cavaleresc, care a câștigat la Sinaia inima Românilor, este omul care știe să-și traducă vederile în acte.

Întreținerea de relațiuni comerciale mai strânse, de natură ca să dea deopotrivă satisfacția dorințelor economice ale României, vor confirma în curând, nădăjduim, bunele intențiuni de cari este însuflețit pentru România ori ce om politic al monarhiei cu judecata dreaptă.

Poporul întreg al Austriei își exprimă mulțumirea sa adâncă față de poporul român și Casa lui regală, pentru zilele de la Sinaia și pentru sentimentele ce-au manifestat.

*

Suntem în măsură de a anunța că Arhiducele moștenitor este pe deplin satisfăcut de rezultatul călătoriei sale în România.

Mărturisirile de dragoste pe cari le-a primit cu ocazia vizitei de la Sinaia au fost așa de excepționale încât Arhiducele vorbește cu o profundă emoție de impresiile pe cari le-a cules.

Familia regală a înconjurat Augustii săi oaspeți cu o grație fermecătoare și poporul s'a întrecut în surprinderi plăcute; tinerimea școlară și chiar oameni bătrâni primeau pe Augustii oaspeți în sunetele imnului imperial, cântat uneori în limba germană.

Toate aceste festivități în cinstea perechei archiduciale au fost traversate de un vânt armonios. Nici o notă discordantă n'a turburat aceste zile, cari au fost o probă strălucită de dragostea călduroasă față de monarhie și de casa domnitoare.

Se poate admite că în convorbirea de mai mult de o oră pe care a avut-o arhiducele moștenitor cu președintele consiliului, dl I. Brătianu, s'au schimbat vederi foarte de seamă.*

Cântec...

*Iubirea mea de ce nu-i steaună
Să-ți fure ochii într'o sară?
Iubirea mea de ce nu-i rouă
Pe buza ta ca să răsară?*

*De ce nu-i floare mândr' albastră,
Ce sub privirea ta senină
Îți înflorește în fereastră,
Umplându-ți viața de lumină?*

*De ce nu-i pasăre măiastră
Ce fuge dintr'o colivie,
Și-și face cuib la casa noastră,
Să-ți cânte toată ziua ție?...*

*De ce nu poate fi făclie
Ce-ți luminează ntreaga casă
Și coala albă de hârtie,
Când trist și singur scrii la masă?*

*Colane de mărgăritare
De gâtul tău să se anine?...
De ce-i un foc nebun pe care
Îl port înăbușit în mine?!...*

Elena din Ardeal.

frântă a Milei, căci cei ce-l vor plânge vor fi cei respinși, iar respinșii totdeauna plâng.

V.

Nu știu dacă Legile au dreptate, sau dacă Legile sunt nedrepte; tot ce știm noi, prizonierii celulei, este că zidul este solid; și că fiecare zi este ca un an, un an al cărui zile sunt lungi.

Dar aceasta, o știu, că ori ce Lege făcută de cătră oameni pentru Om de când un Om, cel dintâiu, a luat viața fratelui său și a început lumea mahnirei, ori ce Lege răspândește sămânța bună și păstrează glonțul.

Și aceasta o știu, — și cât ar fi de cuminte dacă fiecare ar putea de asemenea s'o știe — că fiecare închisoare ce oamenii clădesc este clădită cu cărămizile infamiei și închisă cu zăbrelele de frică să nu vadă Christ cum oamenii își chinuesc frații.

Cu zăbrelele ei slutesc luna grațioasă și orbesc bunul Soare: și bine fac de își ascund Iadul, căci se petrec lucruri ce nici Fiul lui Dumnezeu nici Fiul Omului n'ar trebui să vadă.

*

Acțiunile cele mai josnice, ca ierburi otrăvite, înflorească în aerul închisoarei; numai ce-i bun în Om se istovește și se vestește aci: palida Neli-niște veghiază dinaintea barierei greoaie, iar Gardianul este Desperarea.

Căci ei flămânez copilul mic îngrozit până ce plânge zi și noapte: și chinuesc pe cel slab,

biciuesc pe idiot și batjocuresc bătrânii albiți; unii nebunesc, toți devin mai vătămători de cât vre-o dată și nimeni nu poate spune un cuvânt.

Fiecare celulă strâmtă ce locuim este o scârboasă și întunecată latrină, iar suflarea fetidă a Morței viețuitoare sugrumă fiecare ferestruică zăbrelită; iar totul, afară de Dorință, se face pulbere în mașina Umanitate.

Apa sălcie pe care o bem alunecă, mocirlă grețoasă, iar pâinea amară pe care o cântăresc cu grije este plină cu cretă și var, și Somnul nici odată nu se culcă, ci umblă cu ochii rătăciți — explorând Timpul.

*

Dar cu toate că Foamea slăbită și Setea firavă, ca levăuțica și vipera, combat, nimeni nu se sinchisește de mâncarea închisoarei, căci ceia ce înghiață și ucide cu desăvârșire este că fiecare piatră ce ridicăm peste zi devine peste noapte inima noastră.

Cu miezul nopții vecinic în inimă, și cu amurgul în celulă, învârteam manivela și scămoseam frânghia, fiecare în iadu-i distinct, iar tăcerea este mai de temut de cât sunetul clopotelor de bronz.

Nici odată un glas uman nu se apropie să spuie o vorbă iubitoare: ochiul ce ne pânzăște prin ferestruică este nemilos și aspru, și de toți uitați putrezim și putrezim, sufletul și corpul stricate.

Și astfel ruginim lanțul de fier al Vieței, înjosiți și singuri, iar unii blestem și alții plâng; alții iară nu lasă să audă cel mai mic geamăt; dar le-

gile eterne ale lui Dumnezeu sunt miloase și frâng inima de piatră.

Și fiecare inimă umană care se frânge într'o curte sau într'o celulă de închisoare, este ca frântă casetă care și-a dat comoara Domnului și a umplut necurata locuință a leprosului cu parfumul cel mai prețios de mirodie.

Ah! Fericți acei ai căror inimi se pot frânge câștigând pacea iertării! Cum ar putea altfel omul să-și facă planul și să-și curețe sufletul de păcat? unde-ar putea intra dacă nu într'o inimă frântă, Domnul Christ?

Și omul cu gâtul stacojiu și umflat și cu ochi limpezi și neclintiți, așteaptă sfințele mâni ce au luat pe Hoț în Raiu, căci Domnul nu disprețuiește inima frântă și obidită.

Omul în roșiu care cetește Legea i-a dat trei săptămâni de viață, trei săptămâni mititele ca să-și vindece sufletul de neînțelegerea sufletului său și ca să curețe de cea mai neînsemnată picătură de sânge, mâna care ținuse cuțitul.

Și cu lacrimi de sânge și-a curățat mâna care ținuse oțelul; căci singur sânge poate șterge sânge și numai lacrimile pot vindeca; iar pata stacojie ce venea dela Cain, deveni pecetea albă ca zăpada lui Christ.

VI.

În celula dela Reading, lângă oraș, există un mormânt de infamie, și aci zace un mizerabil mâncat

CRONICA EXTERNĂ.

Criza guvernului din Franța. Pe neașteptate, guvernul francez prezidat de Clemenceau a primit în camera franceză un vot de neîncredere care l-a îndemnat să-și prezinte demisia. Președintele Fallières a primit demisia guvernului și a început numai decât tratative cu mai mulți bărbați politici pentru alcătuirea noului cabinet.

Antecedentele demisiei sunt următoarele:

Camera franceză numise de vreme multă o comisiune pentru cercetarea fraudelor dovedite în marina de război a republicei.

Președinte al acestei comisiuni a fost numit fostul ministru de externe Delcassé. Au fost ascultați o mulțime de foști și actuali funcționari ai ministerului, industriași și furnizori, și a produs mare emoție în timpul anchetei când s'a aflat că fostul secretar general al ministerului a luat cu sine la ieșirea lui din funcție o mulțime de acte secrete.

Administrația marinei a fost viu criticată în Camera franceză cu prilejul dezbaterii exploziei cuirazatului *Iena*, când au fost uciși și răniți peste două sute de oameni. Atacat cu violență a fost atunci ministrul marinei Thomson, pe care Clemenceau l-a lăsat să cadă, în Octombrie 1908. Succesor al lui a fost numit Picard, fost comisar general al ultimei expozițiuni generale din Paris.

Acesta a procedat cu energie pentru a înălțura pe viitor putințele de defraudare. În timpul acesta comisiunea de anchetă își urmă lucrările. Delcassé avea un singur scop, acela de a face din chestia marinei o armă împotriva cabinetului. Lucrul ce acum i-a reușit. Clemenceau s'a declarat solidar cu Picard și a fost răsturnat.

Cabinetul Clemenceau datează din ziua de 18 Octombrie 1906, a stat deci la putere timp de 2 ani și nouă luni, mult mai mult decât se presupunea că va sta în fruntea afacerilor.

Președintele Fallières a oferit întâi alcătuirea cabinetului lui Léo Bourgeois. Acesta, însă, a refuzat din cauze sanitare. În urmă, a fost însărcinat cu formarea noului guvern Aristide Briand, care încă aceiași zi a prezentat președintelui republicei lista noilor membri a guvernului. Lista a fost aprobată.

Din telegramele sosite până în prezent nu se cunoaște încă, pe deplin, programul cu care

de dinți de flacări; într'un lințoliu arzător zace, iar mormântu-i n'are nume.

Și aci, până ce Christ va chema morții, odihnească-se în tăcere; nici o nevoie de a vârsa lacrimi nebune sau de a supina cu amar: omul ucisese ce a iubit și de aceia a trebuit să moară.

Și fiecare ucide ce iubește, iar toți asculte aceasta: uni-ucid cu o privire de ură, alții cu cuvinte mângâitoare, lașul cu un sărut, omul viteaz cu o spadă!

Trad. de:
Adolphe Claruet.

Întinde-mi mâna albă...

*Întinde-mi mâna albă s'o sărut,
Nu mă 'ntrebă, nici lămuriri nu-mi cere,
Eu sunt un beduin necunoscut,
Din raza ta eu mi-am zidit un scut
Și mi-am făcut un razim la durere.*

*Rătăcitor eu din pustiuri vin
Și asprele pustiuri iar își chiamă
Pribeagul și truditu-i beduin,
Dar ochii tăi tovarășie-i țin,
Și drumul greu el nu-l mai bagă 'n seamă.*

S.

se va prezintă noul guvern prezidat de socialistul Aristide Briand.

S'a anunțat doar atât că programul lui va fi acel al lui Clemenceau și că nu va cuprinde reforma electorală.

Dacă lipsesc amănunte directe asupra programului avem însă unele indicațiuni și declarațiuni după cari se poate desemna acțiunea viitoare a guvernului.

„Credincios unei tactice cari i-a adus mult succes, Briand știe că e mult mai nimerit să realizeze programul vechi, de cât să afișeze pe ziduri un program nou, scrie *Le Matin*.

Declarațiunea guvernului va aduce deci, desigur, un număr mic de chestii noi. Ea va promite însă realizarea punctelor vechi, și dată fiind personalitatea lui Briand trebuie să ne așteptăm la aducere la viață a proiectelor rămase moarte. Astfel în primul rând va veni proiectul pentru asigurarea lucrărilor, aceasta încă înainte de alegeri.

Apoi vor veni:

Reforma consiliilor comunale.

Statutul funcționarilor.

Legea asupra obligativității învățământului.

O chestiune importantă este aceea a impozitului pe venituri. E sigur că Briand va modifica proiectul în așa fel ca să poată fi admis și de senat.

Cât despre reforma electorală, aceasta nu se va putea face decât după alegerile din 1910. E o chestie foarte delicată. În tot cazul ea va fi studiată de actualul guvern de la început chiar.

Cei cari au putut vorbi cu Briand au înțeles că în afară de programul imediat, el mai întocmește și un program viitor. Noul prim ministru înțelege că programul republican e aproape epuizat și că nu te poți prezenta înaintea alegătorilor vorbindu-le numai de trecut, invocând reformele săvârșite și a nu invoca de cât amintiri.

Trebue să vii cu speranțe noi pentru țară. De aceia el va veni cu un program de reforme sociale de descentralizare administrativă și reformă electorală.“

Un interview cu ministrul-președinte al României. Prim-ministrul României, dl Ion I. Brătianu, plecând în străinătate, s'a oprit și în Viena, pentru a remite baronului de Aehrenthal, ministrul de externe al monarhiei noastre, marea cruce a ordinului „Carol I.“, ce i l-a conferit Regele României.

Prim-ministrul român a avut, în același timp, o lungă întrevedere cu ministrul nostru de externe discutând chestii importante de politică internațională.

Intervievat de un colaborator al ziarului „Neues Wiener Tagblatt“, dl Brătianu s'a exprimat astfel despre vizita arhiducelui Franz Ferdinand la Sinaia:

„Vizita aceasta ne-a pricinuit tuturor o mare bucurie, pentru că ea a fost pentru toată lumea dovada bunelor și amicalelor relațiuni dintre România și Austro-Ungaria. Îndeosebi, vizita aceasta a fost o întărire a sentimentelor de prietenie dintre suveranii celor două țări.

Vizita arhiducelui moștenitor e de noi interpretată ca o cheazășie că și în viitor se vor menține legăturile amicale între ambele State.

Nu e român care să nu-și dea seama de însemnătatea acestei vizite; nu e român care să nu resimță bucuria persistenței bunelor raporturi dintre casa de Habsburg și dinastia noastră și care să nu dorească ca aceste raporturi să dăinuiască fără întrerupere.

Un singur motiv de întristare am avut: știrile mincinoase și tendențioase cari au ținut să întunece nota cordială a acestei vizite. Din fericire, netemeinicia acestor versiuni n'a întârziat de a fi dovedită.

Atât M. S. Regele Carol cât și arhiducele Franz Ferdinand au fost foarte neplăcut impresionati de aceste știri, dar totul s'a trecut și e uitat. Astăzi însă Ungaria s'a încredințat de falșitatea și natura tendențioasă a acelor știri.

Țin să insist — a încheiat d. Brătianu — că strălucita personalitate a arhiducelui moștenitor și amabilitatea A. Sale Serenissime Prințesa de Hohenburg, soția Sa, a produs asupra poporului român o impresie neștearsă.“

Stări îngrijitoare.

Primim din cercurile învățătorești următorul articol:

(—g) În viața noastră națională, în timpul din urmă s'au ivit stări îngrijitoare. Care e cauza acestor stări — indiferentismul, interesul particular, neputința de a ține piept cu mulțimea neajunsurilor și a inamicilor, descurajarea în fața atâtor greutăți, prea marea politeță, azi incapacitatea noastră — nu constat, ci las s'o facă binevoitorul cetitor și mă mărginesc a scoate la iveală unele stări de acestea.

Ne plângem mereu, că puternicii zilei ne pun piedeci, ne asupresc, vor să ne răpească ce avem mai scump: limba, și vor să ne desnaționalizeze; iar noi facem mai mult decât ne cer.

S'a adus legea școlară Aponiană, contrară dreptului uman, legilor naturii și principiilor pedagogice. Știm cu toții contra cui sunt îndreptați paragrafii acestei legi. Cunoaștem intențiunea făuritorului ei, dar nu se poate afirma, că cunoaștem și însăși legea. Și iată pentruce: — Numita lege Aponiană prescrie, că fiecare școală și fiecare învățător, fără considerare la caracterul școlii și la aceea, că se bucură de ajutor de stat ori nu, este obligat să desvoalte și întărească în sufletul copiilor spiritul de alipire către patria maghiară și conștiința apartinerii la națiunea maghiară; că în școlile populare cu limba de propunere nemaghiară, ori se bucură de ajutor de stat ori nu, limba maghiară este a se propune în toate clasele școlii de toate zilele după un plan de învățământ și într'un număr de ore stabilit înainte de ministrul de culte și instrucție publică în conțelegere cu susținătorul de școală confesionale, în așa măsură, ca un școlar cu limba maternă nemaghiară după terminarea anului al IV de școală să-și știe exprima la înțeles gândurile ungurește cu graiul viu și în scris; că învățătorii aplicați la școlile populare elementare comunale și confesionale cu limba de propunere nemaghiară pot să se împărtășească de întregirea salariului fundamental ori cuinevenalului (bineînțeles din visteria statului), afară de condițiunile de a propune toate obiectele de învățământ prescise după planul de învățământ edat de superioritatea școlară respective de ministru de culte în 6 ani de școală de cel puțin 8 luni la sate și 9 la orașe, dacă în școlile respective limba maghiară, computul geografia și istoria patriei, mai departe drepturile și datorințele cetățenești se propun, în școlile comunale, după planul de învățământ și după numărul oarelor statorit de ministru de culte cu folosirea exclusivă a manualelor de școală și a recuzitelor admise de acela, iar în școlile confesionale se propun după planul de învățământ aprobat și de ministrul de culte, sau intrucât planul de învățământ susținut de către susținătorul de școală nu s'ar putea aproba, după planul de învățământ și după numărul orelor statorit de ministrul de culte, cu folosința exclusivă a manualelor de școală și a recuzitelor de învățământ admise de acela și dacă în școlile respective se folosesc exclusiv cărți de cetit aprobate și de ministrul de culte. Acestea le prescrie legea referitor la școala poporală elementară de toate zilele; iar instrucțiunea ministerială referitor la partea ultimă (condițiunile pe lângă cari poate fi ajutată o școală respective un învățător din partea

statului) mai stărește în mod obligator numai atâta, că autoritățile superioare a școalelor confesionale cu limba de propunere nemaghiară sunt obligate: a) ca să susțină cât se poate mai grabnic planul de învățământ și planul orilor de învățământ — întrucât acestea până acum nu s'a făcut — ministrului de culte și instrucțiune publică, cu scopul, ca acestea să le aproabe și din partea sa; b) autoritățile superioare bis. conform punctului 1 a §. 20 din lege, sunt îndatorate ca manualele de școale aprobate de dănsule, recuzitele de învățământ, precum și cărțile de cetire de cuprins patriotic, amintite tot în acest §. să le înainteze ministrului de culte și instrucțiune publică — întru cât aceasta nu s'ar fi întâmplat — pentru supracenzurare și aprobare și din partea lui“.

Fie destul, căci scopul acestor șire nu este a face cunoscută vestita lege școlară Aponiană, care o avem tradusă și în românește, ci cum se aplică ea în celea citate.

În multe școale de ale noastre computul, geografia, istoria și constituția patriei, în vederea ajutorului de stat nu se mai propun decât numai unguerește, iar de se și face ceva în limba română, se folosește numai ca limbă ajutoare. Ba sunt și școale de acelea, unde la dorința inspectorului s'au introdus manuale din amintitele studii scrise în limba maghiară. Și toate acestea se fac, pentru că înaintea acelor cari le săvârșesc e trecut în domeniul celor de toate zilele, că acestea așa le prescrie legea. Oare celea citate din §. 20 aceea o prescriu, ca computul etc. să se propună în limba maghiară, aore cuvântul „admise“ — de ministru — să aibă aceea însemnătate? Fie. Dar atunci ce însemnătate au cuvintele din instrucțiune referitoare la înaintarea manualelor de școală aprobate de superioritatea bisericească ministrului spre aprobare? Ce sens au prescrierile planului pentru limba maghiară în școalele cu limba de propunere nemaghiară edat de ministrul de culte și instrucțiune publică, unde prescrie material și din studiile din chestie și care plan s'a trimis tuturor școalelor cu limba de propunere nemaghiară ori au ajutor de stat, ori nu au?

Acestea precum și altele, ca schimonosirea comunelor cu ortografie maghiară, dacă nu chiar traducere, se săvârșesc fără nici o șifală de aceia, cari ar fi chemați să țină mai mult la limba română și la tot ce e românesc. Și superioritățile noastre bisericești ar trebui să fie cu cea mai mare băgare de samă. Scuze nu încap, căci dacă au cunoștință despre toate acestea și le tolerează sunt vinovate, iar dacă nu au cunoștință încă sunt vinovate că nu exercită controlul trebuincios.

ECONOMIE.

Pentru viieri.

Subscrisul comitet, dorind să pregătească un tânăr în toate indeletnicirile din viierit și care să stea la dispoziția viierilor noștri, a hotărât să plătească din mijloacele Reuniunii române agricole sibiene taxa de cor. 280 anual, ce se recere pentru cercetarea și susținere, la școala de viieri din Aiud (Nagy-Enyed), care ține 3 ani.

Condițiunile de primire la această școală, care începe la 1 Octomvrie n. c., sunt următoarele:

1. Tinerii, cari doresc să participe la această școală să dovedească cu carte de botez, că au împlinit vârsta de 16 ani; să dovedească cu testimoniu școlar, că au absolvat cu succes cel puțin școala poporală; cu atestat medical (dela doctor), că sunt sănătoși și vigoroși, iar cu adeverință dela părinți sau dela tutori, că aceștia nu-l împiedică dela absolvarea școalei.

Acestea dovezi, alăturate la o rugare de primire, scrisă în limba maghiară și adresată Inaltului minister de agricultură, este a se trimite cel mai

târziu până la 20 August n. c. la direcțiunea școalei de viierit din Aiud (M. kir. vinczellér iskola te-kintes igazgató-ságának. Nagy-Enyed).

2. Subscrisul comit mai cere, ca tânărul, care voește să cerceteze școala, să fie fecior de proprietar de vie din regiunea vitico'ă a comitatului Sibiu (din părțile în cari se lucră via).

3. Să dea o declarațiune, scrisă și subscrisă de beneficiantul tânăr și de părinții săi, prin care să îndatorează a sta (a lucra) după absolvare cel puțin 5 ani în comitatul Sibiu, iar la din contra părinții să se oblige, că vor înapoiă Reuniunii ajutorul de câte 280 anual respective de cor. 840 pe trei ani.

4. Să dovedească cu o adeverință de primire a direcțiunei școalei, că sunt primiți la școală. Sibiu, 20 Iulie n. 1909.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“.

Pant. Lucaș
prezid.

Vic. Tordășianu
secretar.

GUY DE MAUPASSANT.

Horlă.

Traducere de V. Demetrius.

8 Maiu. — Ce admirabilă zi! Mi-am petrecut toată dimineața întins pe iarbă, în fața casei mele, sub urieșul pleton care o acoperă, o adăpostește și-o umbrește toată. Mi-e drag cuprinsul ăsta, și-mi place să trăiesc aci, pentru că aci mi sunt rădăcinile înfipte, — adânci și delicate rădăcini, care leagă pe un om cu pământul pe cari îi sunt născuți și morți străbunii, care-l leagă cu ceia ce gândește, cu cele ce mănâncă, cu obiceiurile ca și cu hrana, cu graiul locului, cu intonațiile țaranilor, cu miremele pământului, ale satului, ba chiar și ale văzduhului.

Casa în care am crescut mi-e dragă. Prin ferestrele ei, văd Sena curgând, de-alungul grădinei mele, napoia drumului, aproape la mine, marea și largă Senă, care pleacă dela Rouen la Havre, plină de vapoare 'n mers.

La stânga, hăt de-vale, Rouen-ul, întinsul oraș cu coperișul albastru, sub poporul ascuțit al clopotnițelor gotice. Acestea sunt nenumărate, plâpânde sau largi, stăpânite de săgeata de tuci a catedralei, și pline de clopote răsunătoare în aerul albastru al diminețelor frumoase. Ele aruncă până la mine larma lor de fier, dulce și depărtată acum tare și-acum mai slab, după cum se deșteaptă sau ațipesc.

Cât de bine eră azi dimineață!

Pe la ceasurile unsprezece, un lung convoi de nave, trase de un remorcher, gros ca o muscă, și care horcăia din greu vărsând un fum des, defilă prin fața zăbrelelor mele.

După două goelete¹ engleze, al căror pavilion roșu unduia sub cer, o superbă navă cu trei catarge, braziliană, albă toată, minunat de curată și scelipitoare. Am salutat-o, nu știu pentru ce, atâta îmi plăcuse vaporul ăsta.

21 Maiu. Mă'ncearcă oleacă frigurile de câteva zile; mă simt suferind, sau mai bine mă simt trist.

De unde vin influențele astea misterioase, care schimbă în descurajare fericirea și încrederea noastră? Se zice că văzduhul, că aerul nevăzut e plin de Puteri necunoscute, ale căror tainice vecinătăți le suferim. Mă deștept plin de veselie, cu pofta de-a cântă în gâtlej. — Pentru ce? — Cobor de-alungul apei; și de odată, după o scurtă plimbare, mă întorc desnădăjduit, ca și cum acasă m'ar fi întimpinat vre-o nenorocire. Pentru ce? — Să fie un fior de frig care, atingându-mi pielea, mi-a mișcat nervii și sumbrit sufletul? Să fie forma norilor, sau culoarea zilei, culoarea lucrurilor, atât de schimbătoare, aceia

¹ Navă cu două catarge.

care, trecând prin ochii mei, mi-a turburat gândirea? Cine știe? Tot ce ne'nconjoară, tot ce vedem fără să privim, tot ce atingem fără să cunoaștem și să pipăim, tot ce întâlnim fără să distingem, are asupra noastră, are asupra organelor noastre, și, prin ele, asupra ideilor noastre, și chiar asupra inimei, efecte repezi, uimitoare și de nelămurit.

Cât e de adânc, misterul acesta al Invizibilului! Noi nu-l putem adânci cu sărmănele noastre simțuri, cu ochii noștri, cari nu știu să vadă nici ce e prea mic, nici ce e prea mare, nici prea apropiatul, nici prea depărtatul, nici locuitorii unei stele, nici locuitorii unei picături de apă... cu urechile noastre care ne înșeală, căci ele ne transmit vibrațiunile aerului în note sonore. Sunt adevărate vrăjitoare ele, făcând minunea de-a schimba în sunet mișcarea, și prin această metamorfoză dând naștere muzicii, făcând cântătoare agitația tainică a firei... Dar mirosul nostru, mai slab decât a câinelui... și gustul nostru, care abia poate dibui vârsta unui vin!

Ah! dacă am avea și alte organe care să săvârșească în hatărul nostru alte minuni, câte lucruri am putea descoperi încă, înprejurul nostru!

16 Maiu. — Sunt bolnav, cu siguranță! Eram așa de bine luna trecută! Am friguri, friguri grozave, sau mai bine o enervare febrilă, care-mi îndurerează sufletul ca și trupul. Am mereu infricoșata senzație că un pericol mă amenință, presimt o nenorocire ca un om în ajunul morții, presentimentul acela care e fără îndoială ajunul unui rău necunoscut încă, încolțind în sânge și în carne.

18 Maiu. — Mi-am consultat doctorul căci nu mai puteam să dorm. Mi-a găsit pulsul repede, ochiul dilatat, nervii tremurând, dar nici un simptom sperios. Trebuie să fac dușuri și să beau bromură de potasă.

25 Maiu. — Nici o schimbare! Starea mea, într'adevăr, e ciudată. Pe măsură ce se apropie seara, o grije neînțeleasă mă năpădește, ca și cum noaptea ar ascunde, pentru mine, o teribilă amenințare. Cinez repede, apoi încerc să citesc, dar nu pricep vorbele; abia deosebesc literile. Mă plimb apoi prin salon, în lung și 'n lat, sub apăsarea unei temeri nelămurite și neîvinse, teama de somn și de pat.

Cătră orele zece, urc în camera mea. Abia intrat, întorc cheia de două ori, împing zăvorul. Mi-e frică... de ce? Nu mă temeam de nimic până acum... deschid dulapurile, mă uit sub pat ascult... ascult... ce? E straniu ca un simplu nechef, o turburare a circulației poate, iritarea unui firșor de nerv, puțină congestie, o mică neorânduială în funcționarea atât de imperfectă și de delicată a mașinei noastre, să facă un melancolic din cel mai vesel dintre oameni, și un laș din cel mai viteaz om! Apoi, mă culc, și aștept somnul, cum așteaptă cineva călăul. Îl aștept și mă spăimântă venirea lui; și inima 'mi bate, și tot trupul meu trăsare în căldura cearceapurilor, până în minutul în care cad de-odată în repaos, ca unul care s'ar asvârli să se 'nece, într'o prăpastie de apă stătătoare. Nu-l mai simt venind ca odinioară, somnul acesta perfid, ascuns aproape de mine, care mă pândește, care mă va apuca de cap, îmi va închide ochii, nimicindu-mă.

Dorm — multă vreme — două-trei ceasuri, apoi un vis — nu — un coșmar mă strânge. Simt bine că sunt culcat și că dorm... simt și știu... și simt de-asemenea că cine-va se apropie de mine, mă privește, mă pipăe, urcă'n patul meu, îmi ingenuchiază pe piept, îmi prinde gâtul cu mâinile și-l strânge... strânge... cu toată puterea lui, ca să mă sugrume.

Eu mă zbat, legat de înțepenirea aceia grozavă, care ne paralizază în vis. Vreau să strig, — nu pot. Încerc, cu sfortări complete, găfăind, să mă 'ntorc, să svârlu de pe mine ființa care mă străvește și mă 'năbușe, — nu pot!

Și de-odată, mă deștept, zăpăcit, acoperit de sudoare. Aprind o lumânare. Sunt singur.

După această criză, în toate nopțile înnoită, în sfârșit dorm în pace, până'n revărsatul zilei.

2 Iunie. — Starea mea s'a mai înrăutățit. Ce să am? Bromura nu 'mi face nimic; dușurile nu fac nimic. Ca să-mi ostenească corpul, atât de obosit, m'am dus, de curând, să fac un ocol prin pădurea Roumare. Întâi am crezut că aerul proaspăt, ușor și dulce, plin de mireasma erburilor și a frunzelor, are să-mi verse în vine un sânge nou, iar în inimă o nouă energie. La început o luasem pe o mare alee de vânatoare, și-apoi m'am întors pe o alee strămtă, între două armate de arbori nemăsurat de înalți, care puneau între cer și mine un acoperiș verde, des, aproape negru.

De-odată mă pătrunse nu un fior, nu un fior de frig, ci un straniu fior de mâhnire.

Grăbii pasul, îngrijat că mă găseam singur în pădure, înfricoșat fără judecată, proteste, de tăcerea adâncă. De-odată mi-se părură că sunt urmărit, că cineva îmi călcă pe urmă, aproape, mai aproape, gata să mă atingă.

Mă întorsei brusc. Eram singur. Nu văzui înăpoia mea decât dreapta și largă alee, goală, înaltă, îndoită de înaltă. Și cu cealaltă parte, ce se întindea pierzându-se în zare, mereu aceeași, înfricoșătoare.

Inchisei ochii. Pentru ce? Incepu să mă răsucesc pe un călcăi foarte iute, ca o sfârlează. Eram să cad; deschisei ochii; arborii dansau; pământul plutea; trebuia să mă așez. Apoi ah! nu mai știui pe unde venisem! Ciudată idee! Ciudată idee! Nu mai știam de fel. O luai prin partea dreaptă, și revenii în drumul care mă dusesse în mijlocul pădurei.

3 Iunie. — Noaptea a fost oribilă. Am să lipsesc de aici câteva săptămâni. O călătorie mică, fără îndoială, m'ar întremă.

2 Iulie. — Revin. Sunt vindecat. Am făcut, cred, o fermecătoare excursiune. Am vizitat muntele Sain-Michel, pe care nu-l cunoșteam.

Ți se pare că e o nălucire, când sosești, ca mine, la Vorenches, către sfârșitul zilei! Orașul este pe o colină; sunt condus la grădina publică, în capătul cetății. Am tipat de uimire. Un luminiiș nemăsurat se întindea în fața mea, cât vede ochiul între două costise depărtate, pierzându-se departe în ceață. Și în mijlocul acestui uriaș luminiiș galben, sub un cer de aur și de claritate, se ridică sumbru și ascuțit un munte straniu, în mijlocul nisipurilor. Soarele tocmai apusese, și pe orizontul încă învăpăiat, se desenă profilul acelei fantastice stânci, care poartă pe piscu-i un monument fantastic.

Din revărsatul zilei, mergeam spre el. Marea eră scăzută, așa cum o mai văzusem în ajun, seara, și priveam ridicându-se în față-mi cu cât mă apropiam de ea uimitoarea monastire.

După mai multe ceasuri de drum, ajunsei pe marele bloc de piatră, care poartă cetățuia dominată de o mare biserică. Străbătând strada, strămtă și repede, intra-i în cea mai admirabilă locuință gotică construită de Dumnezeu pe pământ, cuprinzătoare ca un oraș, plină de săli scunde, năbușite sub bolți și galerii înalte, care susțin coloane plăpânde. Intrai în acest gigantic giuvaer de granit, tot atât de ușor ca o dantelă, acoperit de turnuri, de clopotnițe svelte, în care urcă scări întortochiate, și cari aruncă în cerul albastru al zilelor, în cerul negru al nopților, ciudatele lor capete sbârlite de himere, de diavoli, de dobitoace fantastice, de flori monstruoase, și legate unele de altele prin arcuri fine, lucrate.

Când fui pe pisc, spusei călugărului care mă întovărășia:

— Părinte, Dumnea-Voastră trebuie să vă simțiți foarte bine aici!

El răspunse: „E prea mult vânt, Domnule!"; și ne așezărăm la vorbă, privind marea cum

urcă, cum alergă pe nisip și-l acoperea cu un scut de oțel.

Și călugărul îmi spuse povești, toate vechile povești ale acestui loc, legende, numai legende.

Una, mai ales, mă uimi. Oamenii locului, cei din munte, pretind că se aud noaptea vorbiri prin nisipuri, că se aud behăind două capre, una cu glas tare, alta cu glas slab. Puțin crezătorii spun că sunt strigătele pasărilor de mare, care se aseamănă ba cu behăiturile, ba cu plângeri ca de om. Dar pescarii întârziți, jură că au întâlnit, rătăcind prin dune, între două mlaștini, în jurul orașelului aruncat atât de departe de lume, pe un păstor bătrân, căruia nu i-se vede nici odată capul, acoperit totdeauna cu zăbunul, și care duce din urmă un țap cu chip de om și o capră cu chip de femeie, amândouă cu plete albe și vorbind necurmat, certându-se într'o limbă necunoscută, apoi curmându-și de-odată țipetul ca să behăhăiască din toate puterile. (Va urma).

ȘTIRI.

Printul Carol al României în Ardeal. Din Reghinul săsesc se anunță că principele Carol al României a sosit acolo Sâmbătă după amiază cu automobilul și a vizitat orașul.

Principele a azistat seara la o serată dansantă, dată de ofițerii regimentului. (?)

A doua zi dimineața, principele Carol a plecat spre Brașov.

Invitare. Tinerimea stud. din Săliște își va țineă obicinuita petrecere de vară Duminecă în 1 Aug. st. n. la Neted. La caz de timp nefavorabil seara în sala festivă a școlii.

Reforme militare în Grecia. Din Atena se anunță că Regele a aderat la programul de reformă al ministrului de război care cuprinde următoarele puncte: Principii regali vor demisiona din posturile de comandant și vor ocupa numai posturi onorifice. Comandantul suprem al armatei va fi o persoană din armata străină și misiunea lui va fi reorganizarea armatei. Afară de aceasta se vor numi din armata străină încă trei ofițeri ca inspectori ai armatei. De asemenea și marina va fi reorganizată conform celor străine.

Accidente nenorocite la o revistă militară. La parada militară ce a avut loc în Constantinopol, din prilejul aniversării proclamării constituției turcești, s'au întâmplat accidente foarte dureroase. Publicul îngrămădindu-se prea aproape de cortul Sultanului precum și de locul rezervat ambasadurilor, Prefectul de poliție a dat ordin ca publicul să fie respins de soldați cu baioneta. Sunt câțiva răniți. În tumultul iscat ambasadorul Angliei a fost puțin cam bruscat. Dânsul a protestat energic, după cât se pare însă, pentru a-i face dificultăți marelui vizir.

În sbor peste canalul Mânecii. Aviatorul francez Bleriot a reușit să sboare, cu un monoplan construit de el, peste canalul Mânecii care desparte Franța de Anglita. Îndrăznețul aviator a câștigat astfel premiul de 25 000 franci publicat de marele ziar englez „Daily Mail”. Despre călătoria aceasta aeriană se anunță următoarele: Bleriot, pentru a fi pregătit față cu orice eventualități, trimisese înainte, pe mare, un torpilor „Escopette”. Sosind Bleriot la locul de ascensiune, oamenii de serviciu fură sculați prin focuri de revolver, trase în aer de către mecanicul Ansani, și în câteva minute aeroplanul eră gata de plecare. Bleriot s'a încins cu un cordon de salvare, deoarece nu știe să înnoate. La orele 4 și 15 minute timp parisian, Bleriot a aruncat cârja în care se sprijinea și s'a urcat în aeroplan, luând cu sine un steguleț roșu, spre a putea da semnalul în caz dacă ar cădea în mare. După câteva secunde, motorul a început

să funcționeze, aeroplanul s'a ridicat în aer și a trecut într'un circuit mare deasupra localității Sangatte, ai cărei locuitori dormeau încă. Aceasta a fost însă numai o ascensiune de încercare. Trecerea canalului trebuia să se facă după răsăritul soarelui. Bleriot s'a coborât din nou, spre a se aproviziona cu benzină. El a cerut informațiuni de la un marinar în ce direcție se află Dover. La un semnal dat printr'un foc de pușcă, torpilorul a răspuns cu un tun și a luat apoi cursul spre Dover. Soția lui Bleriot se află pe torpilor.

Soarele încă nu apăruse. Publicul, care se strânsese în acest timp, începu să devină nerăbdător. Încordarea și nerăbdarea ajunsesse la culme când soarele apărură pe orizont, învăluit într'o aureolă de sânge. A fost un moment solemn.

La orele 4 și 45 minute. Bleriot s'a urcat în aeroplan și în 45 de minute a fost la Dover.

Dr. P. Tofan, medic veterinar orășenesc în Bistrița, a scos de sub tipar noua „Ordnatiune despre vizitarea cărnii” precum și „Călăuzul scris pe sama Comisarilor de carne”. Aceste două broșuri sunt neapărat de lipsă pentru orice comisar de carne. Călăuzul însă e foarte folositor și bun sfătuitor totodată și economilor de vite, mai ales că tractează descrierea precisă a deosebitelor boale ce se arată la toate vitele domestice. Prețul broșurilor laolaltă face 1 cor. 20 fil. Separat însă de fiecare broșură 80 fil. Comandele se fac la tipografia G. Matheiu în Bistrița (Besztercze).

Despărțământul „Sălăgean-Chioran” al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român își va țineă adunarea generală în Șomcuta-mare la 8 August st. n. 1909. Înainte de amiază la 10^{1/2} oare în biserica gr. cat. din loc.

Ordinea de zi:

1. La 8^{1/2} oare dim. celebrarea S. Liturghii. La 10^{1/2} oare deschiderea adunării prin președintele despărțământului. 3. Raportul Comitetului. 4. Alegerea alor 2 comisuni: a) pentru cenzurarea raportului. b) pentru înscrierea de membrii și încasarea taxelor. 5. Eventuală disertațiune populară. 6. Raportul comisiunilor. 7. Eventuală propuneri. 8. Alegerea alor 2 delegați la adunarea generală. 9. Verificarea procesului verbal. 10. Închiderea adunării. După amiază la 1 oare prânz comun.

Cu aceasta ocaziune inteligența Română din Șomcuta-mare și jur aranjază în favoarea despărțământului și a școlii confesionale din loc sub patronajul magnificilor domni Alimpii Barboloviciu, George Pop de Băsești, Dr. Teodor Mihali, Dr. Vasiliu Lucaciu, Andreiu Cosma și Ioan Serbu o petrecere cu joc în sala hotelului mare. Prețul de intrare: de persoană 3 cor., de familie 5 cor. Începutul precis la 7^{1/2} oare sara Damele sunt rugate a se prezentă după puțină în costum național, ori în toaletă simplă. Supra-solviri se primesc cu mulțămintă și se chitează în ziare.

Cercul Stutzbart. De câteva zile a sosit la Sibiiu un nou circ, vestitul circ Stutzbart, care dă în fiecare seară reprezentații în piața Hermann.

Recomandăm tuturor vizitarea acestui circ într'adevăr, de rangul întâi.

Poșta Redacției.

Franzello E o încercare naivă. Nu se poate publica. Manuscrisele nu se trimit înapoi.

V. Cr. în B. Serie mult, cugetă mai mult, și publică puțin. Peste câțiva ani, poate c'am putea să stăm de vorbă.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.
Red. responsabil: DEMETRU MARCU.